

Тақриз

ба автореферати диссертатсияи Рачабов Сирочиддин Икромович дар мавзӯи: «Синтез, омӯзиши реаксияи боҳамтаъсиркунии ҳосилаҳои глитсерин бо аминокислотаҳо, пептидҳо, фуллерен C₆₀ ва соҳаи истифодаи онҳо», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои химия аз рӯйи ихтисоси 02.00.03- Химияи органикӣ

Пайвастиҳое, ки дар асоси глитсерин ва ҳосилаҳои он синтез карда шудаанд, дар соҳаҳои мухталифи тиб, илм ва техника ба таври васеъ истифода бурда мешаванд. Масалан, яке аз чунин мавод ин нитроглитсерин буда, соли 1846 аз ҷониби химикӣ итолиёвӣ Асканио Собреро ҳосил карда шудааст ва ба сифати инқибози рағвасеъкунандаи қалб истифода бурда мешавад. Глитсерофосфати оҳан бошад, зимни муолиҷаи бемориҳои камхунӣ, гипохромӣ, бемадорӣ, пурра қатъ гардидани иштиҳо ва ҳоказо истифода бурда мешавад. Ба сифати дору дар тиб 3-октадесиклоксипропан-1,2-диол (батилол)-ро барои пешгирӣ аз баъзе бемориҳо ва табобати бемориҳои шуоъӣ истифода мекунанд, 1-изопропиламино-3-(1'-нафти-локсӣ)-пропан-2-ол (анаприн)-ро барои табобати ихтилоҷи рағҳои дил, номунтазам қор қардани дил ва бемориҳои гипертонӣ истифода мекунанд. Инчунин глитсерин ва ҳосилаҳои он дар соҳаҳои саноати хӯрокворӣ, истеҳсоли маводи тамоқу, саноати тиб, истеҳсоли маводи шӯянда ва ороишӣ, кишоварзӣ, соҳаҳои саноати нассочӣ, қоғаз ва чарм, истеҳсоли пластмассаҳо, саноати лоқу рангуборҳо, электротехника ва радиотехника ба таври васеъ истифода мегарданд.

Ба қавли С.И. Рачабов муқаррар карда шудааст, ки аз маҳсулотҳои нисбатан дастрас ва арзон: эпихлоргидрин, α-монохлоргидрини глитсерин ва α,γ-дихлоргидрини глитсерин ҳосил намудани маҷмӯи васеи ҳосилаҳои нави глитсеринӣ дорои боқимондаи аминокислотаҳо, пептидҳо, эфирҳои онҳо ва фуллерен C₆₀ инчунин моддаҳои фаъоли фармакологӣ, танзимкунандаҳои афзоиши растаниҳо ва гайраҳо имконпазир аст. Натиҷаҳои бадастомада дар раванди таълими кафедраи химияи органикӣ ва кафедраи пайвастиҳои калонмолекулярӣ ва технологияи химиявии факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳангоми хондани курсҳои махсус, иҷрои курсҳои курсӣ, дипломӣ ва таҳқиқотӣ татбиқ гардида, донишҷӯён, аспирантон ва унвонҷӯён натиҷаҳои қори мазкурро мавриди истифода қарор дода мегарданд.

Нуктаҳои асосии ба диққат пешниҳодшудаи унвонҷӯ ин: натиҷаҳои таҳқиқотҳои систематикӣ оид ба тартиби гузаронидани реаксияҳои мухталиф дар асоси гурӯҳҳои карбоксилӣ ва аминии аминокислотаҳо ва пептидҳо бо эпихлоргидрин, α-монохлоргидрини глитсерин ва α,γ-дихлоргидрини глитсерин; маълумот аз рӯйи ҳосил намудани ҳосилаҳои нави аминокислотагӣ-пептидӣ пропан-2-олҳо ва пропан-1,2-диолҳо;

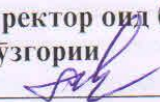
усулҳои коркардшудаи синтези ҳосилаҳои нави эпихлоргидрин, α -монохлоргидрини глитсерин ва α,γ -дихлоргидрини глитсерин мебошад, ки бо роҳи амалӣ намудани реаксияи ҷойивазкунӣ нуклеофилӣ метавонад боқимондаи баъзе аминокислотаҳо, пептидҳо, эфирҳои онҳо ва фуллерен C_{60} -ро пайваст намояд; натиҷаҳои таҳқиқоти раванди таъсири мутақобили эпихлоргидрин, α -монохлоргидрини глитсерин ва α,γ -дихлоргидрини глитсерин аз ҳисоби таъсири гурӯҳҳои амалкунандаи карбоксилӣ ва аминии аминокислотаҳо, пептидҳо ва эфирҳои онҳо; натиҷаҳои таҳқиқи реаксияи мутақобили ҳосилаҳои аминокислотагӣ ва пептидии пропан-2-олҳо ва пропан-1,2-диолҳо бо фуллерен C_{60} ; қонуниятҳои муайяншуда дар тағйирёбии собитҳои физикӣ-химия-вӣи пайвастҳо вобаста аз ҳарорат, таносуби моддаҳои таъсиркунанда ва муҳити реаксионӣ; натиҷаҳои омӯзиши безарарии баъзе ҳосилаҳои нави пропан-2-олҳо ва пропан-1,2-диолҳои дорои боқимондаи аминокислотаҳо, пептидҳо, фуллерен C_{60} ва фаъолнокии зиддимикробии онҳо мебошанд.

Хулоса автореферати диссертатсияи Рачабов Сирочиддин Икромович дар мавзӯи: «Синтез, омӯзиши реаксияи боҳамтаъсиркунии ҳосилаҳои глитсерин бо аминокислотаҳо, пептидҳо, фуллерен C_{60} ва соҳаи истифодаи онҳо», бо мазмуну муҳтаво, масъалагузорӣ, муҳокимарониҳои муфассал ва хулосабарориҳои амиқу дақиқ кори комили илмӣ ва таҳқиқоти пурра анҷомёфта мебошад. Мақолаҳои илмӣи ҷопнамудаи муҳаққиқ мазмун ва муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунад. Автореферати диссертатсияба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон комилан ҷавобгӯ мебошад.

Аз ин рӯ, С.И. Рачабов барои дарёфти дараҷаи илмӣи доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.03- Химияи органикӣ сазовор аст.

Тақризнавис:

Мирзороҳимов А.К. - доктори илмҳои биология, профессор, муовини ректор оид ба илми Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣи Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ
Имзои Мирзороҳимов Ақобир Каримович-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси ДДОТ ба номи С. Айнӣ

Назаров Д.
«15» 11 соли 2019

Нишонӣ:

734003, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 121,
Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣи
Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ.
Тел.: Тел.(992 37) 224-13-83,
E-mail:tgpu2004@mail.ru